

проходили професійне навчання протягом звітного періоду по відношенню до загальної чисельності працівників організації; частка годин, витрачених на професійне навчання, до загального балансу часу організації; середнє число годин професійного навчання на одного навченого працівника; валова величина витрат на професійне навчання; частка витрат в масштабах реалізації; величина витрат на навчання на одного працівника організації.

Планування навчання, за дотримання всіх перерахованих вище вимог й умов, має вестися відразу на декількох рівнях, зокрема: загальноорганізаційному, спеціалізованому (для співробітників, що виконують в організації певні ролі і потребують подібної підготовки) та індивідуальному (індивідуальні плани навчання та розвитку співробітників) на основі системного підходу до управління персоналом [2].

Отже, планування та організація системи розвитку персоналу за сучасних умов набирає все більшого значення. Ефективне планування та організація розвитку персоналу стає передумовою послідовного підвищення людського потенціалу організації, перетворення останньої на таку, що здатна до саморозвитку і навчання, а це, в свою чергу, згідно з вимогами сучасного менеджменту, є необхідністю для забезпечення конкурентоспроможності за умов динамічності й інтелектуалізації всіх сфер економіки та життєдіяльності суспільства.

Список літератури:

1. Тарасенко Ю. В. Застосування методів коучингу при створенні організації, що навчається [Електронний ресурс] / Ю. В. Тарасенко, Ю. М. Чичкан-Хліповка – Режим доступу : <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/download/240/229>.
2. Духнич Ю. Планирование обучения и развития [Електронний ресурс] / Юрий Духнич. – Режим доступу : <http://www.smart-edu.com/planirovaniye-obucheniya-i-razvitiya.html>. - Назва з екрану.
3. Зайцева Т. В. Управление персоналом: учебник [Текст] / Т. В. Зайцева, А. Т. Зуб – М.: ФОРУМ-ИНФРА-М, 2006. – 336 с.
3. Сквишпек Е. Управління знаннями та інтелектуальним капіталом у практичній діяльності [Текст] / Ельжбета Сквишпек // Світ фінансів. – 2007. – № 1 (10). – С. 186–195.
4. Черкасов А. В. Інноваційна роль мотивації в системі управління персоналом [Текст] / А. В. Черкасов / Вісник НУ “Львівська політехніка” “Проблеми економіки та управління”. – 2008 – № 628. – С. 692–695.

Юрій БУХУН

*Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут»*

ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ КОСМІЧНИХ ДЕРЖАВ ДЛЯ РОЗРОБКИ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ

В Україні склалась унікальна ситуація щодо високотехнологічного виробництва, особливо в космічній галузі. Її космічна складова має міжнародний характер – укладено понад 30 міжнародних угод з різними країнами світу, обсяги експортних поставок сягають 55% від обсягів виробництва галузі. Підприємства галузі беруть участь у 50 міжнародних комерційних космічних проектах. За 20 років Україна по увійшла до п'ятірки країн за кількістю щорічно здійснених пусків [1]. Також, завдяки участі в загальноєвропейських проектах, розширюються сфери застосування космічних технологій, зокрема в природокористуванні, телекомунікаціях, забезпеченні техногенної та екологічної безпеки. Водночас значний брак фінансування, нерозвиненість інвестиційних механізмів та брак кадрового резерву ведуть високотехнологічні галузі до стагнації в довгостроковій перспективі. Це змушує шукати фінансові, організаційні та адміністративні важелі впливу на високотехнологічний розвиток, послуговуючись досвідом країн, що активно розвивають високотехнологічну базу, наздоганяючи країни-лідери – Китай, Індія, Бразилія. Водночас, важливий досвід ЄС та США в плані організації на державному рівні стимулювання розвитку високих технологій.

Незадоволеність темпами впровадження інновацій у практику господарювання

зумовлює пошук нових організаційно-правових форм інноваційної діяльності. Протягом останнього десятиліття в країнах Євросоюзу йде активний пошук найкращих методів взаємодії науки, бізнесу і держави для створення і впровадження найбільш передових виробничих технологій у різних галузях економіки. Прикладом такої взаємодії є європейські технологічні платформи (ТП), що використовуються в якості майданчика, де тісно пов'язані фундаментальні дослідження і трансфер технологій [2]. На сьогодні в ЄС сформовано 36 технологічних платформ за такими напрямками: енергетика – 7; інформаційно-телекомунікаційні технології – 9; транспорт – 5; біоекономіка – 6; виробничі процеси – 9 [3]. Досвід європейських країн показав високий потенціал використання технологічних платформ [4]. Тому, на черговому етапі концентрації фінансових та організаційних ресурсів на найважливіших напрямках науково-технічного розвитку український уряд може покласти в основу науково-технічної політики саме концепцію формування ТП. Основними етапами їх створення є:

- наявність стратегічної програми досліджень, що передбачає оцінку обсягу їх необхідного фінансування і розробок, терміни впровадження результатів у практику та орієнтовні терміни окупності виконаних розробок;
- визначення державних джерел фінансування (цільові програми, програми фундаментальних досліджень, державні фонди тощо);
- створення організаційно-фінансової структури, що акумулює кошти, направлені приватним структурами, державними корпораціями, унітарними підприємствами, акціонерними товариствами з державною участю та іншими структурами, що не фінансуються безпосередньо з бюджетних джерел, на створення і розвиток ТП;
- забезпечення вищевказаної структурою моніторингу досягнень.

Беручи до уваги виділені етапи при розробці і впровадженню вже прийнятих проектів, ТП можна оптимізувати до створення нового інституційного механізму, покликаного сприяти просуванню інноваційних продуктів в різних галузевих комплексах країни. У найзагальнішому вигляді технологічні платформи - це інструмент, що в першу чергу структурує інтереси різних сторін на конкретних галузевих напрямках.

Зарубіжний досвід свідчить про наявність різних підходів держави до підвищення активності інноваційної діяльності з урахуванням параметрів економіки того чи іншого регіону. Так, практика активного застосування кластерного підходу до інноваційного розвитку розвинених країн свідчить про її високу ефективність. Саме кластери виступають центральною ланкою у здійсненні стратегій інноваційного розвитку регіонів.

Так, особливість китайської кластерної політики полягає в тому, що інноваційний розвиток країни здійснюється на основі розвитку інноваційного потенціалу вже наявних і функціонуючих промислових кластерів. Кластер визнається інноваційним, якщо він являє собою механізм співпраці підприємств та організацій у сфері інноваційної діяльності, що забезпечує сукупний ефект у результаті наданої підтримки [5]. Китайські інноваційні кластери створюються за ініціативою держави, фінансуються за рахунок грантів та венчурних фондів, характеризуються орієнтацією на принципово нові продукти, технології, залучення в єдиний виробничий ланцюжок інноваційної продукції наукового та виробничого потенціалу. Одним із пріоритетних напрямків інноваційного розвитку Китаю є виробництво високотехнологічного обладнання, у тому числі супутників, авіаційного обладнання. З іншого боку, в США досі не існує єдиної моделі побудови кластерних інноваційних структур. Кластерна політика реалізується на базі їх Інституту регіональних досліджень [6]. Провідним центром інновацій є «Кремнієва долина», у сфері аерокосмічної техніки, інформаційних технологій інноваційні кластери зосереджені в двох найбільших центрах.

Акумуляція світового досвіду, особливо організаційного та інвестиційного, надає стійкі перспективи розвитку високотехнологічних галузей економіки України. Крім європейського та американського досвіду, що важливий через нашу тісну співпрацю в космічній галузі, слід активно звертатись до досвіду розвинених країн, що мають схожі виклики – Китай, Індія, Бразилія тощо.

Список літератури:

1. Развитие космической отрасли как источник трансферта высоких технологий в народное хозяйство Украины / А. Негода [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nkaui.gov.ua/gateway/news_archive.nsf/AnalitTemaR/DA6B2DCB50927144C3256CD800424266!open.
2. Seventh Framework Programme (FP7). [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://cordis.europa.eu/fp7/home_en.html.
3. Commission Communication «Industrial Policy in an enlarged Europe», December 2002.
4. 7th Space Council resolution: Global challenges: taking full benefit of European space systems. – Brussels, 25 November, 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://download.esa.int/docs/7th_Space_Council_resolution.pdf.
5. Cluster and Competition New Agendas for Companies, Governments, and Institutions - Michael E. Porter, NYT №17, 2012.
6. NASA Online Directives Information System [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nodis3.gsfc.nasa.gov/displayDir.cfm?t=NPD&c=1050&s=IH>.

Людмила ГАЛЬКО

Тернопільський національний економічний університет

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

В умовах активізації глобалізаційних процесів та посилення конкуренції формуються тенденції до створення нового типу суспільства, яке базується на знаннях, де соціальний та економічний добробут країни визначається наукомісткими технологіями, інноваційною спрямованістю та рівнем інтелектуального розвитку соціуму. Нові суспільні виклики вимагають проведення адекватної модернізації освітньої системи та забезпечення високого рівня якості вищої освіти на основі збереження її фундаментальності та відповідності перспективним потребам особистості, суспільства, держави.

В цьому контексті зростає роль вищих навчальних закладів у формуванні нової системи освітніх цінностей, пріоритетами якої є наука та інновації, що визначають якісну складову навчального процесу та формують інтелектуальний потенціал країни.

Проблематика становлення конкурентоспроможності вищих навчальних закладів набуває особливої актуальності, оскільки еволюційний характер розвитку інституту вищої освіти в Україні, консервативність його підходів до організації навчального процесу обумовив численні системні проблеми у цій галузі, а саме: відсутність належної науково-технічної та інноваційної інфраструктури, невиправдане екстенсивне зростання кількості навчальних закладів, значна інтенсифікація праці викладачів за низького рівня оплати праці, обмежені фінансові можливості університетів, невідповідність структури та програми підготовки спеціалістів сучасним тенденціям розвитку економіки тощо. Як наслідок, відбувається нівелювання ролі вищої освіти у забезпеченні ринку праці конкурентоспроможними працівниками.

Система вищої освіти повинна відповідати вимогам доступності, інноваційності та соціальної орієнтації, створювати умови для безперервного саморозвитку та самореалізації особистості, розвивати її здібності, забезпечувати робочі місця висококваліфікованими кадрами, тим самим реалізуючи випереджувачий характер освітнього процесу.

Таким чином, основною детермінантою сучасного розвитку вищої освіти виступає формування ефективної системи управління якістю у вищих навчальних закладах, яка здатна забезпечити якісні параметри навчально-виховного процесу і результатів навчання, задовольнити освітні потреби споживачів та очікування щодо рівня здобутих ними професійних компетенцій.

В умовах сучасного рівня розвитку ринку освітніх послуг України основною метою формування системи управління якістю вищої освіти стає забезпечення високої конкурентоспроможності вищих навчальних закладів за рахунок проведення перспективних наукових досліджень, надання якісних освітніх послуг, виконання важливих соціальних завдань суспільства та інтеграції у глобальний науково-технічний простір.